

Výkladové poznámky k biblickým veršom z úlohy č. 7

Záchrana pred Asýrčanmi

Základný verš:

(Iz 37,16 SEkP) *Hospodin zástupov, Boh Izraela, ktorý tróniš nad cherubmi! Ty jediný si Boh nad všetkými kráľovstvami zeme, ty si utvoril nebesia i zem.*

Hospodin zástupov je jeden z Božích titulov a spája sa jednak s obrazom Boha ako Stvoriteľa (viď Gn 2,1) a jednak s "truhlou zmluvy"¹ s čím súvisí aj jeho "trónenie nad cherubínmi". Kráľ Chizkija sa vo svojej modlitbe obracia k Hospodinovi ako k Stvoriteľovi neba i zeme, pretože ako Stvoriteľ má v rukách všetko, čo sa deje na nebi aj na zemi, teda aj nad všetkými kráľovstvami a to aj nad Asýriou a jej vojskami. Truhla zmluvy zasa poukazuje na Hospodina ako na Boha zmluvy medzi Ním a Izraelom, teda Božím ľudom.

Nedeľa: Judsko v nebezpečenstve

(Iz 36,1 SEkP) *V štrnástom roku kráľa Chizkiju pritiahol asýrsky kráľ Sancherib proti všetkým opevneným mestám Judska a zaujal ich.*

Izaiáš 36,1 - 39,8 "takmer slovo od slova kopírujú 2. Kráľovskú 18,13 - 20,19 ... Izaiáš túto látku predkladá preto, aby ešte lepšie vysvetlil zmienky o Asýrii. Je nanajvyš pravdepodobné, že Izaiáš je autorom tohto oddielu, pretože 2Krn 32,32 hovorí, že Izaiáš tiež zaznamenal Chizkijove činy."²

Prvý verš nás uvádza do historického kontextu. Kráľ Sancherib nastúpil na trón v roku 705 pr. Kr.³ a už zo začiatku musel riešiť vzbury svojich vazalských štátov najskôr Babylon (703 pr. Kr.)⁴ a potom svoju pozornosť obrátil k Palestíne. WATTS popisuje, že Chizkija bol pravdepodobne vodcom protiasýrskeho odboja v Palestíne, ku ktorému sa pridali aj Ašdód a Ekron. Napriek tomu sám Sancherib popisuje, že zaujal "46 judských opevnených miest a vysídlil von 200 000 obyvateľov"⁵.

(2Krn 32,2-8 SEkP) *²Ked' Chizkija videl, že prišiel Sancherib a chystá sa napadnúť Jeruzalem, ³dohodol sa so svojimi hodnosťami a hrdinami, že upchajú vodné pramene, ktoré sú von za mestom. Tí mu poskytli pomoc. ⁴Zhromaždilo sa množstvo ľudu a upchali všetky pramene i potok, ktorý pretekal stredom územia. Dôvodili: Prečo by mali asýrski králi, až prídu, nájsť toľko vody? ⁵Potom sa pustil do opevňovania a opravil všetky poškodené hradby. Na nich vybudoval veže a druhú vonkajšiu hradbu. Opevnil Millo v*

¹ WATTS, J. D. W. Word Biblical Commentary: *Isaiah 34-66*. vol. 25. Grand Rapids: Zondervan, 2018 (ePub edition). 720 s. ISBN 978-0-310-58852-8. str. 124.

² MACARTHUR, John. *Starý zákon: komentár verš po verši*. Kroměříž: Didasko, 2015. 1153 s. ISBN 978-80-87587-17-1. str. 854.

³ WATTS, J. D. W. Word Biblical Commentary: *Isaiah 34-66*. str. 90.

⁴ tamtiež, str. 90.

⁵ tamtiež, str. 92.

Dávidovom meste a zhotovil množstvo oštepov a štítov. ⁶Nad ľudom ustanovil vojenských veliteľov, zhromaždil ich k sebe na priestranstvo pri mestskej bráne a takto ich povzbudzoval: ⁷Bud'te silní a odvážni! Nebojte sa a nedeste sa pred asýrskym kráľom ani pred celým davom, ktorý ho sprevádza, lebo prevaha je na našej strane. ⁸S ním je telesná sila, s nami je Hospodin, náš Boh, hotový nám pomôcť a viesť naše boje. Ľud sa spoľahol na slová judského kráľa Chizkiju.

vv. 2-6: Prvých 6 veršov popisuje Chizkijovu prípravu na asýrske obliehanie Jeruzalema. Vodné pramene boli veľmi strategické a preto sa Chizkija snažil Sancheriba odrezat' od pitnej vody. Naopak, on sám nechal vybudovať v Jeruzaleme tunel, ktorým zabezpečil prístup obyvateľov Jeruzalema k pitnej vode. "Je známe, že sa v tejto oblasti nachádzali dva pramene, slávny Gíchon (2Krn 32,30) v údolí Kidron, východne od mesta a prameň v Enrogeli vzdialenom dve míle na juh."⁶ Druhým krokom bolo opraviť a zosilniť mestské opevnenie. "K porušeniu múru mohlo dôjsť za Acházovej vlády, v rámci jeho podriadenia sa Tiglat-Pileasarovi III. Prelomený múr zanechal mesta prakticky bezbranné."⁷ Tretím krokom bolo zabezpečenie zbraní, štvrtým krokom organizácia armády (ustanovenie vojenských veliteľov). Piatym krokom bola motivačná reč, ktorá odhaľuje základ, na ktorom kráľ Chizkija stavia svoju obranu. "Stavebné projekty ako sú tieto, súvisiace s dodávkou vody a opravou múrov, nie sú iba obozretnou stratégiou; pre pisateľa Kroník sú to známky Božieho požehnania, ktoré sa dostávajú zbožným panovníkom."⁸ Podobne tomu tak bolo aj neskôr pri obnove hradieb počas Nehemiášovho pôsobenia.

vv. 7-8: Ako sme už spomenuli, Chizkijove strategické prípravy neznamenajú, že by sa tento kráľ spoliehal iba na armádu a stratégiu. Všetko toto dielo je konané na základe viery v Hospodinovu moc vyslobodiť ich zo Sancheríbovej ruky. Nie sú dôležité počty armád a ich vybavenie, ale to, na koho strane je Hospodin. Chizkija tento boj charakterizuje pojmi "svätej vojny", pri ktorej je to samotný Hospodin, kto sa postaví do boja na miesto svojho ľudu.

Pondelok: Propaganda

(Iz 36,2-20 SEkP) ²Asýrsky kráľ poslal rabšaka z Lachiša ku kráľovi Chizkijovi s početným vojskom do Jeruzalema. Postavil sa pri vodovode Horného rybníka, na ceste, ktorá vedie k Poľu práča. ³Vyšiel k nemu správca paláca Eljakím, syn Chilkiju, pisár Šebna a kancelár Joách, syn Asáfa. ⁴Rabšake im povedal: Povedzte Chizkijovi: Takto hovorí veľký kráľ, asýrsky kráľ: Čo je to, do čoho skladáš dôveru? ⁵Nazdávaš sa, že samo slovo je už rada a sila do boja? Na koho sa spoliehaš, že sa búriš proti mne? ⁶Spoliehaš sa na tú nalomenú trstinu, na Egypt, ktorá tomu, kto sa o ňu opiera, vojde do dlane a prepichne ju? Taký je faraón, egyptský kráľ ku všetkým, ktorí sa na neho spoliehajú. ⁷Ak mi hovoríš: Hospodinovi, nášmu Bohu dôverujeme! - Či to nie je ten, ktorého výšiny a oltáre odstránil

⁶ DILLARD, R. B. Word Biblical Commentary: 2 Chronicles. vol. 15. Grand Rapids: Zondervan, 2018 (ePub edition). 528 s. ISBN 978-0-310-58849-8. str. 371.

⁷ DILLARD, R. B. Word Biblical Commentary: 2 Chronicles. str. 371.

⁸ tamtiež, str. 371.

Chizkija a potom povedal Judsku a Jeruzalemu: Pred týmto oltárom sa budete klaňať? ⁸Stav sa teda s mojím pánom, asýrskym kráľom! Dám ti dvetisíc koní, si schopný dať na ne jazdcov? ⁹Potom ako by si odrazil čo len najmenšieho miestodržiteľa z najmenších služobníkov môjho pána, aj keď sa spoliehaš na Egypt, na jeho vozy a jazdcov? ¹⁰Či som teraz bez Hospodina pritiahol do tejto krajiny, aby som ju zničil? Ved' Hospodin mi povedal: Vytiahni proti tejto krajine a znič ju. ¹¹Vtedy Eljakím, Šebna a Joách odvetili rabšakovi: Rozprávaj sa so svojimi služobníkmi po aramejsky, lebo my tak rozumieme. Nehovor s nami po judsky pred ľudom, ktorý je na hradbách! ¹²Rabšake odpovedal: Či ma môj pán poslal, aby som hovoril tieto slová tvojmu pánovi a tebe, a nie mužom, čo sedia na múre, aby spolu s vami jedli svoje výkaly a pili svoj moč? ¹³Potom sa rabšake postavil a silným hlasom zvolal po judsky: Čujte slová veľkého kráľa, asýrskeho kráľa! ¹⁴Takto hovorí kráľ: Nech vás Chizkija neklame, lebo vás nemôže oslobodiť. ¹⁵Nech vám Chizkija nedodáva nádej v Hospodina, keď hovorí: Určite nás Hospodin vyslobodí a toto mesto sa nedostane do ruky asýrskeho kráľa. ¹⁶Nepočúvajte Chizkiju, lebo asýrsky kráľ hovorí takto: Uzavríte so mnou zmluvu a vyjdíte ku mne! Potom každý bude jesť svoje hrozno, každý bude jesť svoje figy a každý bude piť vodu zo svojej studne, ¹⁷kým neprídem a neodvediem vás do krajiny, ako je vaša, do krajiny obilia a muštu, do krajiny chleba a viníc. ¹⁸Nech vás Chizkija nezavádza, keď hovorí: Hospodin vás vyslobodí! Azda niektorý spomedzi bohov národov vyslobodil svoju krajinu z rúk asýrskeho kráľa? ¹⁹Kde sú bohovia Chamátu a Arpádu? Kde sú bohovia Sefarvajimu? Či vyslobodili Samáriu z mojej ruky? ²⁰Ktorý zo všetkých bohov týchto krajín vyslobodil svoju krajinu z mojej ruky? A vary Hospodin vyslobodí Jeruzalem z mojej ruky?

v. 2: Rabšake nie je meno, ale titul. Je to zloženina dvoch hebrejských slov *rav* "hodnostár"⁹ a *šaqah* "čašník"¹⁰. Bol to teda najvyšší čašník. Človek, ktorý bol zodpovedný za Sancheribovu bezpečnosť. Dalo by sa povedať, že to bol človek najbližší asýrskemu kráľovi. Mal podobnú funkciu ako oveľa neskôr Nehemiáš na perzskom dvore.

Sancherib aj Chizkija sú v druhom verši označení rovnakým titulom "kráľ". Rabšake však ďalej o svojom pánovi hovorí ako o "veľkom kráľovi", je to akási obdoba cisára. Toto postavenie kráľa nad kráľmi naštartovala Asýria a po nej to prebrali Babylónia aj Perzia. Judsko bolo vazalským štátom k Asýrii a preto aj Chizkija bol voči Sancheribovi len vazalským kráľom.

"Vodovod Horného rybníka" sa nachádzal "pri východnej hradbe"¹¹ Jeruzalema.

v. 3: V ústrety rabšakovi vyšli traja judskí hodnostári, ktorí boli vyslancami judského kráľa. "Správca paláca" (ďalej len 'kto je nad domom') bol najvyšším úradníkom, akýmsi predsedom vlády. Pisár mal od čias Dávida dôležité postavenie v súdnej hierarchii."¹² Tretí Chizkijov úradník podľa SEkP "kancelár" je v doslovnom preklade "zapisovateľ". Jeho

⁹ PÍPAL, Blahoslav. *Hebrejsko-český slovník ke Starému zákonu*. 4. vyd. Praha: Kalich, 2006. 188 s. ISBN 80-7017-029-8. str. 150.

¹⁰ PÍPAL, Blahoslav. *Hebrejsko-český slovník ke Starému zákonu*. str. 173.

¹¹ WATTS, J. D. W. *Word Biblical Commentary: Issaiah 34-66*. str. 103.

¹² *tamtiež*, str. 103.

funkcia je paralelná s "egyptským *whmw* hovorca so širokými právomocami v oblasti poradenstva, konzultácií a správy."¹³

vv. 4-10: V týchto veršoch je prvá rabšakeho reč, ktorou sa snaží zastrašiť nie len troch hodnostárov, ale predovšetkým vojakov na hradbách. "Logika najvyššieho čašníka bola dvojaká: (1) Egypt nie je schopný Jeruzalem vyslobodiť (vv. 4-6.8.9) a (2) Hospodin povolal Asýrčanov, aby Júdu zničili (vv. 7.10)."¹⁴ V prvom argumente mal rabšake pravdu. Ale druhý argument bol falošný a zakladal sa na nepochopených udalostiach, za ktorými stála Chizkijova náboženská reforma. Čašník sa mylne domnieval, že oltáre a výšiny (v. 7), ktoré dal Chizkija zničiť, patrili Hospodinovi. Pravda však bola taká, že tieto zničené oltáre a výšiny boli pozostatkom modloslužby predchádzajúcich judských kráľov. Rabšake sa tu snaží "oddeliť lojalitu k Hospodinovi od lojalitu k Chizkijovi"¹⁵, tzn. že chce docieľiť, aby si obyvatelia Jeruzalema mysleli, že ak chcú byť lojálni voči Bohu, musia sa postaviť proti svojmu kráľovi Chizkijovi.

vv. 11-12: Reakcia troch judských vyslancov je cítiť strachom. Z predchádzajúcich Izaiášových proroctiev, ktoré patrili ešte Chizkijovmu otcovi Acházovi vedeli, že Hospodin používa Asýriu ako súd nad národmi. Báli sa, že Hospodin je skutočne na strane Asýrie a preto chceli zmeniť dialekt, ktorým sa medzi sebou rozprávali, aby im ľud na hradbách nerozumel. Tento verš je zároveň zaujímavým pohľadom na jazyky, ktoré sa vtedy používali. WATTS k tomu poznamenáva:

Asýria prijala aramejčinu ako svoj oficiálny cisársky jazyk, v praxi pokračovali Babylončania a Peržania. Napriek tomu veliteľ zjavne použil judský, hebrejský dialekt. Tieto dva jazyky sú odlišné, ale navzájom so sebou súvisia. Po exile sa aramejčina stala bežným jazykom aj Judejcov / Židov, ktorí na napísanie svojho jazyka prijali aramejské štvorcové písmo, čo je prax, ktorá dnes pokračuje v tlačených hebrejských textoch. Ale v tomto okamihu hebrejčina zostáva jazykom obrancov.¹⁶

Z rabšakeho reakcie (v. 12) je jasné, že hebrejčinu použil zámerne, aby vyvolal strach a vzburu medzi Chizkijovými služobníkmi.

vv. 13-20: Druhá rabšakeho reč smeruje už priamo k ľudu na hradbách. Svojho pána - Sancheríba - tu prirovnáva k bohom iných národov, ktorí pred ním neobstáli a preto neobstojí ani Hospodin - Boh Júdu. Vo verši 16 teda ľud vyzýva na kapituláciu a ponúka im novú budúcnosť. "Asýrske posolstvo ponúka zmier za asýrskych podmienok. Tieto sú vysvetlené. Zahŕňajú okamžitý návrat do svojich domovov a dedín s neskorším určením, kam a kedy budú odoslané preč na iné miesta."¹⁷

¹³ tamtiež, str. 103.

¹⁴ MACARTHUR, John. Starý zákon: *komentár verš po verši*. str. 854.

¹⁵ WATTS, J. D. W. *Word Biblical Commentary: Isaiah 34-66*. str. 105.

¹⁶ tamtiež, str. 105.

¹⁷ tamtiež, str. 106.

Zmienka o Samárii je účelová, pretože Samária mala rovnakého národného Boha, ako Jeruzalem - Hospodina. Judejčania však vedeli, že za skazou Samárie stojí Hospodín, ktorý k tomu použil asýrsku armádu.

Celkovo by sa dala rabšakeho reč zhrnúť do slova "ohováranie". "Dezinterpretácia skutočnosti. Lož. Napádanie kráľa aj Boha. Na také slová nie je možné odpovedať. Nie je možné ich ani brať vážne. Nie je možné z nich nič vyvodzovať. Aby zlomili jeho moc, teda aby ich "ohovorenie" prenesené o kráľovi a Bohu nezačalo ovplyvňovať, aby mu nezačali veriť, zverejnia ho: povedia ho kráľovi."¹⁸ (viď v. 22n)

Utorok: Zdesený, ale nie opustený

(Iz 37,1-7 SEkP) ¹*Ked' si to kráľ Chizkija vypočul, roztrhol si šaty, obliekol si vrecovinu a šiel do Hospodinovho domu.* ²*Potom poslal správcu paláca Eljakíma, pisára Šebnu a starších z kňazov oblečených do vrecoviny k prorokovi Izaiášovi, synovi Amóca.* ³*Povedali mu: Tento deň je deň úzkosti, trestu a hanby, lebo deti sú pripravené vyjsť z lona, ale niet sily na pôrod.* ⁴*Možno Hospodín, tvoj Boh, počuje slová rabšaka, ktorého poslal asýrsky kráľ, jeho pán, aby potupil živého Boha, a potrestá ho za slová, ktoré počul Hospodín, tvoj Boh. Pomodli sa za zvyšok, ktorý tu ešte je.* ⁵*Ked' prišli služobníci kráľa Chizkiju k Izaiášovi,* ⁶*ten im povedal: Toto povedzte svojmu pánovi: Takto hovorí Hospodín: Nemaj strach z reči, čo si počul, ktorými sa mi rúhali pážatá asýrskeho kráľa.* ⁷*Hľa, ja vkladám do neho ducha, že keď počuje správu, vráti sa do svojej krajiny a dám mu padnúť mečom vo vlastnej krajine.*

v. 1: Prvou Chizkijovou reakciou po vypočutí svojich vyslancov je, že ide do Hospodinovho domu. Kráľ situáciu rieši na modlitbe. Roztrhnutie šiat a oblečenie vrecoviny je symbolom smútku, aký sa bežne konal pri úmrtí blízkej osoby.¹⁹ Uvedomuje si, že riešenie nie je v jeho rukách, preto sa korí pred Hospodinom a očakáva záchranu.

vv. 2-4: Ako druhý krok Chizkija posielala svojich poslov (rovnakých, ktorí boli s rabšakem a Izaiáš mohol od nich dostať správu z tzv. prvej ruky) k prorokovi Izaiášovi.

"Deň úzkosti" je výraz používaný v žalospevoch. "Deň trestu" sa nachádza u Prorokov a "sloveso v hifile môže mať rôzne významy, vrátane posudzovania, rozhodovania, presvedčania a karhania."²⁰ Posledný termín "deň hanby" sa vzťahuje k pohrdaniu, alebo rúhaniu. "Tieto tri pojmy popisujú tri aspekty dňa. Je to čas ťažkostí, ktoré volajú o Božiu pomoc. Je to deň rozhodnutia alebo pokarhania Bohom, alebo je to deň rúhania sa Bohu."²¹ Ďalším obrazom, ktorý popisuje danú situáciu je obraz matky rodičky. "Chizkija svoje dilema

¹⁸ BENEŠ, Jiří. Ozvěny Izaiášova volání: *Slova Izaiášova proroctví pro každodenní zamyšlení*. Praha: Návrat domů, 2012. 431 s. ISBN 978-80-7255-280-1. str. 139.

¹⁹ viď: KANE, J. P. "Pohřeb a smutek" in: DOUGLAS, J. D. *Nový biblický slovník*. 2. vyd. Praha: Návrat domů, 2009. ISBN 978-80-7255-193-4. str. 789.

²⁰ WATTS, J. D. W. *Word Biblical Commentary: Isaiah 34-66*. str. 107.

²¹ tamtiež, str. 107.

prirovnáva k matke, ktorá má pôrodné bolesti, ale dieťa nechce von. Jeruzalem mal byť zachránený, ale sám preto nemohol nič urobiť."²²

Izaiáša prosia, aby sa modlil za "ostatok, ktorý tu ešte je". "Modlitba by sa mala týkať zvyšku utečencov, ktorí prežili v meste. Ide o tú istú skupinu, ktorú oslovil asýrsky veliteľ."²³

vv. 5-7: Hospodinova odpoveď, skrze proroka, sa skladá z dvoch častí. Prvá je upokojenie kráľa, aby nemal strach z rabšakových rečí (v. 6b). Druhá je oznámenie, čo sa stane s kráľom Asýrie.

Fráza "ja vkladám do neho ducha" nemusí nutne znamenať, že Hospodin spôsobí kráľovo posadnutie nejakým duchom. "V skutočnosti to znamená, že Boh niekoho motivuje k boju proti Sancheríbovi. Nie je jasné, či ide o odkaz na egyptského faraóna²⁴ vo v. 9, ktorý má zjavne preukázať splnenie tohto slova, alebo na inú opozíciu."²⁵

Streda: Ako sa príbeh končí?

(Iz 37,30-38 SEkP) ³⁰*A toto bude znamením: Tento rok budete jesť, čo vyrastie bez sejby, druhý rok, čo vyrastie nadivoko, ale na tretí rok sejte a žňte, sad'te vinice a jedzte ich ovocie.* ³¹*Zvyšok Júdovho domu, ktorý zostal, dole zapustí korene a hore prinesie ovocie.* ³²*Lebo z Jeruzalema vzíde zvyšok a z vrchu Sion zostatok tých, čo prežili. Vykoná to horlivosť Hospodina zástupov.* ³³*Preto takto hovorí Hospodin o asýrskom kráľovi: Nevkročí do tohto mesta, ani šíp ta nevystrelí, ani štítom naň nezaútočí, ani násyp proti nemu nenavrší.* ³⁴*Vráti sa po ceste, ktorou prišiel, ale do tohto mesta nevkročí - znie výrok Hospodina.* ³⁵*Budem brániť toto mesto, aby som ho zachránil kvôli sebe samému a kvôli Dávidovi, svojmu služobníkovi.* ³⁶*Vtedy vyšiel Hospodinov anjel a v asýrskom tábore pozabíjal stoosemdesiatpäťtisíc ľudí. Keď ľudia skoro ráno vstali, všade boli samé mŕtvolky.* ³⁷*Potom sa asýrsky kráľ Sancheríb pobral a vrátil sa bývať do Ninive.* ³⁸*Keď sa raz klaňal v chráme svojho boha Nisrócha, jeho synovia Adrammelech a Sarecer ho zabili mečom a sami utiekli do krajiny Ararat. Po ňom panoval jeho syn Esar-Chaddón.*

v. 30: Opäť nachádzame v knihe Izaiáš "znamenie", k tejto téme podáva WATTS výstižný komentár, ktorý tu budeme citovať:

Niektoré znamenia sú pomocníkmi viery, napríklad v 38,7, ale iné, ako je toto, pomáhajú neskoršiemu poznaniu, že Boh skutočne funguje. Až po treťom roku, keď vinice opäť ponesú svoje ovocie a judské obyvateľstvo je bezpečné a primerane prosperujúce, sa môžu obzrieť späť, spomenúť si na preplnené mesto v obklúčení a vedieť, že Izaiáš hovoril pravdivé slovo od Boha.²⁶

²² MACARTHUR, John. Starý zákon: komentár verš po verši. str. 855.

²³ WATTS, J. D. W. Word Biblical Commentary: *Isaiah 34-66*. str. 107.

²⁴ Aj keď je tam zmienka o kúšskom kráľovi, jedná sa o egyptského faraóna Tirhaka, ktorý pochádzal z etiópskej (tj. kúšskej) dynastie.

²⁵ WATTS, J. D. W. Word Biblical Commentary: *Isaiah 34-66*. str. 108.

²⁶ tamtiež, str. 127.

vv. 31-32: Počas asýrskych vojen sa preživší obyvatelia z judského vidieka stiahli do Jeruzalema. Mesto bolo vtedy preplnené utečencami, počet obyvateľstva bol až štvornásobný. Práve tomuto preživšiemu zvyšku je prisľúbené, že sa opäť vrátia do svojich domovov a zaplnia krajinu. Toto celé sa však udeje len Hospodinovou zásluhou.

vv. 33-35: Toto je Hospodinova reč proti asýrskemu kráľovi. Kľúčovým pojmom je "aby som ho zachránil" (v. 35). "Zachrániť ho sa opakuje v 38,6 a toto sloveso je neoddeliteľnou súčasťou Izaiášovho mena. Tvorí tiež Hozeášove a Jozuove mená a utvára aj Ježišovo meno 'pretože zachráni svoj ľud pred jeho hriechmi' (Mt 1,21)." ²⁷ Hospodin uvádza dva dôvody záchranu Jeruzalema: (1) kvôli sebe samému; (2) kvôli Dávidovi, môjmu služobníkovi. Druhý dôvod je prisľub dávidovskej dynastii, ktorá po návrate z babylonského exilu stratila svoju pôvodnú dôležitosť, ale z ktorej vzišiel záchranca - Mesiáš.

vv. 36-38: Tieto verše sprostredkujú popis záchranu. Boh poslal do asýrskeho tábora svojho posla (posol a anjel je v hebrejčine identický výraz). Číslo mŕtvych asýrčanov je šokujúce. Nemáme nijakú správu o tom, akým spôsobom zomreli. Tí, ktorí prežili, sa až ráno po zobudení dozvedeli, čo sa v noci udialo. Je to zázrak, ktorý nie je potrebné nijakým spôsobom racionalizovať. Má vzbudzovať úžas a úctu na Hospodinom a jeho činmi.

Vizia ide nad rámec jednoduchého rozprávania o zázračnom príbehu. Učí, že vek, v ktorom sa Boh rozhodol použiť Asýriu a Perziu na svoje účely, si vyžaduje, aby Izrael a Júda záviseli od neho pri vedení a ochrane. Nie sú potrebné na to, aby hrali aktívne úlohy z vojenských alebo politických dôvodov. Tento príbeh to potvrdzuje.²⁸

Sancheríb sa po tejto udalosti vrátil späť do Ninive, kde žil ešte 20 rokov, ale do Palestíny sa už nevrátil. Jeho koniec je biedny. Zomrel v chráme svojho boha, zavraždený vlastnými synmi. Esarchaddón - Sancheríbov nástupca vládol "asi 681-669 pr. Kr."²⁹

Štvrtok: Konečné víťazstvo Siona

(Iz 38,1-8 SEkP) ¹*V tých dňoch Chizkija smrteľne ochorel. Vtedy prišiel k nemu prorok Izaiáš, Amócov syn, a povedal mu: Takto hovorí Hospodin: Vydaj nariadenia svojmu domu, lebo zomrieš, neostaneš nažive!* ²*Nato sa Chizkija obrátil tvárou k stene a modlil sa k Hospodinovi.* ³*Hovoril: Ach, Hospodin, spomeň si, ako som verne a celým srdcom kráčal pred tvojou tvárou a robil som, čo je dobré v твоjich očiach. Chizkija sa nahlas rozplakal.* ⁴*Vtedy Izaiášovi zaznelo Hospodinovo slovo:* ⁵*Chod' a povedz Chizkijovi: Takto hovorí Hospodin, Boh tvojho otca Dávida: Vypočul som tvoju modlitbu, videl som tvoje slzy. Pridám teda k tvojmu veku ešte pätnásť rokov.* ⁶*Vyslobodím teba i toto mesto z rúk asýrskeho kráľa a budem toto mesto ochraňovať.* ⁷*A toto ti bude znamením od Hospodina, že Hospodin splní slovo, ktoré ti dal.* ⁸*Pozri, o desať stupňov vrátim tieň, ktorý postúpil po*

²⁷ tamtiež, str. 128.

²⁸ tamtiež, str. 129.

²⁹ MACARTHUR, John. Starý zákon: komentár verš po verši. str. 857.

stupňoch Acházových slnečných hodín. Slnko sa potom vrátilo na slnečných hodinách o desať stupňov, o ktoré predtým postúpilo.

v. 1: "V tých dňoch" znamená, že choroba na Chizkiju dopadla počas obliehania mesta Asýrčanmi. "Verš 21 hovorí o vrede, ktorý je bolestivý a ťažko smrteľný. Príbeh spája chorobu s časom obliehania a priamo s jej hrozbou (v. 6). Choroba mohla byť rovnako diplomatická, ako aj fyzická smrť, ktorá hrozila rovnako zo strany Asýrie, ako aj z vredu."³⁰ Mesto a kráľ sú tu bytostne spojené. Keď bude zachránený kráľ, bude zachránené aj mesto. Ak Hospodin bude chrániť mesto, bude chrániť aj kráľa.

Kráľ dostal nariadenie od Izaiáša, aby zabezpečil svojho následníka, pretože na túto chorobu zomrie.

vv. 2-3: Kráľ sa uchýľuje k modlitbe. Hospodinovi predkladá svoju vernosť a rozplakal sa. Chizkija sa doslova modlil o život, jeho plač len dosvedčuje, že modlitba je prechnutá emóciami. Neznamená to, že by bol Chizkija bezhriešny, ale Hospodinovi na modlitbe predkladá, že sa počas svojej vlády snažil byť v súlade s Hospodinovou vôľou.

vv. 4-6: Izaiáš je okamžite vrátený k Chizkijovi s novou správou. Rozsudok nebol zrušený, ale odložený o 15 rokov. "Pätnásť rokov pripočítaných k štrnásťročnému panovaniu, ktoré predchádzalo obliehaniu podľa 2Krl' 18,13, završuje 29 rokov jeho panovania (2Krl' 18,2)."³¹

Šiesty verš prepojuje kráľa s mestom, ako sme uviedli vyššie. Súvisí to s dôvodom, ktorý je uvedený v Iz 37,35, že Hospodin zachráni Jeruzalem "kvôli Dávidovi".

vv. 7-8: "Podľa 2Krl' 20,8-10 Chizkija o toto znamenie požiadal, aby skrze neho Hospodin potvrdil svoj sľub, že ho uzdraví."³² Dostáva sa tak do kontrastu so svojím otcom Acházom, ktorý odmietol Hospodinovo znamenie, pretože nechcel mať s Hospodinom nič spoločné. Chizkija si naopak uvedomuje, že jeho budúcnosť, rovnako ako budúcnosť mesta, je v rukách Hospodina.

Posun tieňa dozadu je zázrak rovnakej hodnoty ako zastavenie slnka v časoch Jozuu. "Toto znamenie musí byť chápané jednoducho tak ako je: prostriedok na povzbudenie Chizkiju. Je pozoruhodné a nevysvetliteľné, dokonca ani nie tak pragmatické ako predĺžené Jozuovo denné svetlo (Joz 10,12-14). Tlmočník urobí dobre, keď to nechá tak, ako to robí text, bez ďalších špekulácií o tom, ako sa to stalo."³³

(Iz 39,1-2 SEkP) ¹V tom čase babylonský kráľ Merodach-Baladán, Baladánov syn, poslal Chizkijovi listy a dar; dopyčul sa totiž, že bol chorý a vyzdravel. ²Chizkija sa tomu potešil a ukázal im klenotnicu, striebro a zlato, balzamy a vzácny olej i celú svoju zbrojnicu, ako aj všetko, čo sa nachádzalo v jeho pokladniciach. Nebolo veci, ktorú by im nebol ukázal vo svojom paláci a v celom svojom kráľovstve.

³⁰ WATTS, J. D. W. Word Biblical Commentary: *Isaiah 34-66*. str. 138.

³¹ tamtiež, str. 139.

³² MACARTHUR, John. Starý zákon: *komentár verš po verši*. str. 858.

³³ WATTS, J. D. W. Word Biblical Commentary: *Isaiah 34-66*. str. 140.

v. 1: "Príčina toho, prečo babylonský kráľ, panovník ríše oveľa väčšej, než bolo územie Chizkijove, navštívil Chizkiju, je fakt, že Chizkija ochorel a zotavil sa. Chizkijove uzdravenie bol zázrak, prejav Hospodinovej moci, ktorý sa v podstate rovnal zmŕtvychvstaniu. Izaiáš tento zázrak popisuje lakonicky, nápadne stručne a stroho, ako by išlo o prirodzenú, všednú a obyčajnú vec."³⁴

v. 2: "Táto správa bola vítaná a nepochybne povzbudila Chizkiju, aby urýchlil svoje kroky k prezbrojeniu a nezávislosti. Chcel na svojho potenciálneho spojenca zapôsobiť svojou pripravenosťou ísť do vojny. Ukázal svoje poklady a svoju zbrojnicu - všetko. Babylon bol príliš ďaleko na to, aby ho Chizkija považoval za hrozbu pre Jeruzalem."³⁵

Použité zdroje a literatúra

BENEŠ, Jiří. Ozvěny Iziášova volání: *Slova Iziášova proroctví pro každodenní zamyšlení*. Praha: Návrat domů, 2012. 431 s. ISBN 978-80-7255-280-1.

Biblia Hebraica Stuttgartensia. Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 1997. ISBN 978-3-438-05222-3.

Biblia: Slovenský ekumenický preklad. 5. Vyd. (3. opravené vyd.) Banská Bystrica: Slovenská biblická spoločnosť, 2015. ISBN 978-80-85486-97-1.

DILLARD, R. B. Word Biblical Commentary: *2 Chronicles*. vol. 15. Grand Rapids: Zondervan, 2018 (ePub edition). 528 s. ISBN 978-0-310-58849-8.

DOUGLAS, J. D. *Nový biblický slovník*. 2. vyd. Praha: Návrat domů, 2009. ISBN 978-80-7255-193-4.

MACARTHUR, John. *Starý zákon: komentář verš po verši*. Kroměříž: Didasko, 2015. ISBN 978-80-87587-17-1.

PÍPAL, Blahoslav. *Hebrejsko-český slovník ke Starému zákonu*. 4. vyd. Praha: Kalich, 2006. 188 s. ISBN 80-7017-029-8.

WATTS, J. D. W. Word Biblical Commentary: *Issaiah 34-66*. vol. 25. Grand Rapids: Zondervan, 2018 (ePub edition). 720 s. ISBN 978-0-310-58852-8.

³⁴ BENEŠ, Jiří. Ozvěny Iziášova volání: *Slova Iziášova proroctví pro každodenní zamyšlení*. str. 141.

³⁵ WATTS, J. D. W. Word Biblical Commentary: *Issaiah 34-66*. str. 160.